

Umění klást otázky

(R. Fishera (2011) „Učíme děti myslet a učit se“.)

- užívání jazyka a volba obsahu na úrovni přiměřené dané třídě
- rozdělování otázek celé třídě
- vybízení a nápovědi podle potřeby
- zužitkování odpovědí žáků (i nesprávných) v kladném smyslu
- vhodné načasování otázek a odmlk mezi otázkami
- postupné zvyšování myšlenkové náročnosti kladením náročnějších otázek
- účinné využívání písemných otázek

Neproductivní otázky

Špatná otázka nechává myšlení tam, kde bylo, a může je i omezit, oslabit nebo mu úplně zabránit.

Příklady neproductivních otázek jsou:

•Hloupé otázky

Jde o neuvážené otázky. Zprimitivňují něco, co je citově nebo rozumově složité.

•Příliš složité otázky

To jsou otázky příliš rozsáhlé nebo příliš abstraktní, než aby bylo možná se s nimi naráz vyrovnat. Když

jsou otázky příliš těžké, mohou vést k tomu, že si pak na ně pan učitel odpovídá sám. Jednou jsem spěchal ulicí a oslovil mě muž s kloboukem, který se zeptal: „Věříte v Boha?“ Poněkud zaskočen jsem odpověděl: „To záleží na tom, co míníte Bohem.“ Když jsem zas vykročil dál, řekl: „Zanesu vás do kolonky Neví.“

Jeden učitel začal hodinu otázkou: „Proč máme znečištěné životní prostředí?“ Ve třídě nikdo neodpověděl. Bylo by účelnější zúžit záběr otázky, vytvořit kontext a postupovat od známého k neznámému.

•Příliš ohraničené otázky, úzké otázky

Jsou to často otázky typu „co-si-učitel-myslí?“ Když jsou příliš snadné, vedou k přívalu odpovědí typu „vypal a prchej dál“: „Co je tohle..?“ „Co je tamto...?“ „A co je tamhleto?“

„Co je žába?“ ..ve třídě ticho....náповěda „O...Obo...Oboj“...odpovídá si sám učitel: „Obojživelník.“

Hlavní překážkou myšlení je hledání právě té jediné odpovědi, která nejspíš vyhoví požadavku „rychle a správně!“, jako by šlo o hru

„hádej, co má učitel na mysli?“.

Samozřejmě i rychlé otázky kvizového typu omezené na věcnou informaci mají své místo. Prověrka toho, co si žáci pamatují, může upevnit a připomenout, co už vědí, a může jim dopomoci k zapamatování.